

РЕШЕНИЕ

№ 160

гр. гр. Хасково, 28.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ХАСКОВО, IV ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на тридесет и първи януари през две хиляди двадесет и
четвърта година в следния състав:

Председател: Даниела Й. Банкова

при участието на секретаря Михаела Кр. Стойчева
като разгледа докладваното от Даниела Й. Банкова Гражданско дело №
20235640102359 по описа за 2023 година

Предявени са обективно съединени искове с правно основание чл.26,
ал.1, предл.3 от ЗЗД, във вр. чл.143, ал.1 и чл. 146, ал. 1 ЗЗП и чл. 55, ал. 1,
предл. 1 от ЗЗД, от Т. М. М., от гр.**** против „София Комерс Кредит Груп“
АД, ЕИК 175302519, със седалище и адрес на управление: гр.София, ул.
„Васил Калчев“, бл.58, офис № 6.

В исковата молба се твърди, че на *****. между ищцата и
ответника „София Комерс Кредит Груп“ АД бил сключен Договор за
потребителски микрокредит от разстояние от *****. по силата, на който
на ищцата бил предоставен заем в размер на 1000 лева, при годишен лихвен
процент - 41,16% и годишен процент на разходите (ГПР) - 49.89%, със
срок на кредита 12 месеца, по който ищцата следвало да върне сума в
размер общо на 1236,72 лева на 12 равни месечни вноски с размер 103,06
лева.

Съгласен условията на договора и в частност §7 от процесния договор
било предвидено, че кредитополучателят дължи неустойка, ако в срок до 3
дни от подписване на договора не предостави едно от изброените в §6 от
договора обезпечения. Неустойката била в размер на 611,64 лева, разсрочена

на 12 месечни вноски - всяка, от които в размер на 50,97 лева.

Посочва се, че ищцата погасила предсрочно сумите по договора за потребителски микрокредит от разстояние, като заплатила по него 1000 лева - главница, 236,72 лева - лихва и 150 лева -неустойка. В исковата молба се поддържа, че клаузата на §7 от процесния договор, предвиждаща заплащането на неустойка в размер на 611,64 лева била нищожна на основание чл. 26, ал.1, пр.3 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави и поради това, че била сключена при неспазване на нормите на чл.143, ал.1 и чл.146 от ЗЗП, вр. чл. 24 ЗПК. На първо място се посочва, че съобразно възприетото в правната доктрина и съдебна практика становище, накърняването на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал. 1, предл.3- то от ЗЗД било налице именно когато се нарушавал правен принцип, било той изрично формулиран или пък проведен чрез създаването на конкретни други разпоредби /посочва се съдебна практика на ВКС/. Такъв основен принцип бил добросъвестността в гражданските и търговски взаимоотношения, който имал за цел да се предотврати несправедливото облагодетелстване на едната страна за сметка на другата. Доколкото в случая се касаело за търговска сделка, в ТЗ този принцип бил прокаран с разпоредбата на чл.289 от ТЗ, но общите правила на ЗЗД също намирали приложение. Според задължителната практика на ВКС, преценката дали бил нарушен някой от посочените основни правни принципи се правела от съда във всеки конкретен случай, за да бъде даден отговор на въпроса дали уговореното от страните водело до накърняване на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД. Накърняването на добрите нрави по смисъла на посочената разпоредба водела до значителна нееквивалентност на насрещните престации по договорното съглашение, до zlepоставяне интересите на ищцата и извличане на собствена изгода на кредитора. Сочи се още, че оспорваната клауза била нищожна и като противоречаща на добрите нрави и неравноправна по смисъла на чл.143, т.19 от ЗЗП, тъй като сумата от 611,64 лева, която се претендирала чрез нея, била в размер на $\frac{2}{3}$ от отпуснатия кредит, с което безспорно били нарушени принципите на добросъвестност и справедливост, целящи предотвратяване несправедливо облагодетелстване на едната страна за сметка на другата. Клаузата на §7 от договора била неравноправна и по смисъла на чл. 143 т.5 от ЗПП, тъй като предвиждала заплащането на необосновано висока неустойка. В глава четвърта от ЗПК било уредено задължение на кредитора, преди сключване на договор за кредит да извърши оценка на

кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв, в който смисъл било съображение 26 от Преамбюла на Директива 2СЮ8/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008г. относно договорите за потребителски кредити. Разгледана в този аспект, клаузата на §7 от процесния договор се намирала в пряко противоречие с преследваната цел на транспонираната в ЗПК директива. Подобни уговорки прехвърляли риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и водела до допълнително увеличаване на размера на задълженията му. Неустойката за неизпълнение на акцесорно задължение била пример за такава, излизаща извън присъщите си функции и водела до неоснователно обогатяване, в който смисъл било и възприетото в т.3 от ТР №1 от 15.06.2010г. на ВКС становище, че нищожна поради накърняване на добрите нрави била тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. По посочения начин се заобикалял и чл.33 ал.1 от ЗПК. С процесната клауза в полза на кредитора се уговаряло едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение, в какъвто смисъл била т.32 от извлечение от протокол №44 от заседание на КЗП от 05.11.2015г. По съществото си неустойката била добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл представлявала сигурна печалба за заемодателя, която увеличавала стойността на договора и основната ѝ цел била да доведе до неоснователно обогатяване на кредитодателя за сметка на кредитополучателя и до увеличаване на подлежащата на връщане сума допълнително с още проценти от предоставената главница. При условията на евентуалност счита оспорваната клауза за нищожна на основание чл. 146 ал.1 ЗЗП, вр. чбл.24 ЗПК. Ищцата поддържа още, че оспорваната клауза за неустойка била нищожна на основание чл. 146 ал.1 от ЗЗП, тъй като не била уговорена индивидуално, а била част от едни стандартни и бланкетни, отнапред изготвени условия на договора и кредитополучателите нямали възможност да влияят върху съдържанието им към момента на сключване на договора. В този смисъл била и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Предвид изложеното, моли съда да постанови решение, с което да обяви за нищожна клаузата на §7 от Договор за потребителски микрокредит от разстояние от *****, предвиждаща заплащането на неустойка в размер на 611,64 лева, на

основание чл.26 ал.1 пр.3 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави и поради това че е сключена при неспазване на нормите на чл.143 ал.1 както на основание чл.146 ал.1 от ЗЗП вр. чл.24 от ЗПК, както и да осъди ответника да заплати на ищцата сумата в размер на 272,33 лева /след допуснатото изменение на иска в съдебно заседание, проведено на 31.01.2024г./, представляваща недължимо платена сума по оспорваната като недействителна клауза за неустойка, ведно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на сумата. Претендира разноски.

В срока по чл.131 от ГПК ответникът подава отговор на исковата молба, с който признава предявения иск като основателен. Признава, че ищцата му е заплатила сума в общ размер на 1420,20 лв., с която било извършено погасяване на следните задължения по процесния договор: неустойка за неизпълнение в размер на 272,33 лв, договорна лихва в размер на 147,87 лева и главница в размер на 1000 лв. Сочи, че предвид направеното от него признание на иска за нищожност на процесната клауза, то неустойка по същата не се дължала от ищцата, от което следвало, че ответникът следвало да ѝ възстанови сумата от 272,33 лева, надплатена неустойка. С оглед направеното признание на иска и тъй като с поведението си не бил дал повод за завеждане на делото, ответникът моли разноските по делото да се възложат върху ищцата. В условията на евентуалност и в случай, че се претендира адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38 от ЗАдв., ответникът оспорва наличието на посоченото основание за освобождаване на ищцата от заплащане на такова. С оглед изложеното, ответникът моли съда да постанови решение съобразно направеното признание на иска и да остави без уважение искането на ищцата за присъждане на разноски.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено от фактическа страна следното:

Не се спори между страните, а и от представените писмени доказателства се установява, че между ищцата и ответника „София Комерс Кредит Груп“ АД е бил сключен Договор за потребителски микрокредит от разстояние от *****. по силата, на който на ищцата е била предоставена сумата в размер от 1000 лева за срок от 12 месеца при 41.16% фиксирана годишна лихва, ГПР 49.89% , при обща сума за погасяване в размер на 1236,72 лева. По същият кредитополучателят се задължил да върне предоставения потребителски кредит на 12 равни месечни вноски с размер на всяка 103,06 лева. Съгласно § 6 от договора, в тридневен срок от сключването му ищецът се задължавал да осигури на кредитора едно от следните обезпечения: Поръчителство на едно физическо лице, което да представи

служебна бележка от работодател, доказваща нетен размер на трудовото възнаграждение в размер, над 1800 лева, т.е. надвишаващ сумата по отпуснатия кредит или Поръчителство на две физически лица, които да представят служебна бележка от работодател, доказваща нетен размер на трудовото възнаграждение в размер, над 950 лева, които да отговарят на следните критерии: да работят на безсрочен трудов договор, да не са кредитополучатели по друг договор за паричен заем с Кредитора, да няма неплатени осигуровки за последните две години, да нямат задължения към други банкови и финансови институции и които поръчители да подпишат договор за поръчителство с кредитора; Банкова гаранция, от банка, оперираща на територията на Р. България, която да съдържа неотменяемо и безусловно задължение на банката гарант, че ако потребителят не плати в срок което и да било свое задължение по договора за кредит, същата ще заплати на кредитора всички дължими от потребителя суми след първото поискване, отправено към нея.

Съгласно §7 от договора, в случай, че независимо от изразеното от потребителя преди отпускане на кредита съгласие за предоставяне на обезпечение, потребителят не представи в срок някое от обезпеченията по §6 от Договора и не упражни правото си на отказ от договора, страните приемат, че за кредитора настъпват вреди от намаляване на кредитоспособността на потребителя, свързани с предприемане от кредитора на нарочни мерки за регулиране на финансовия риск, и затова страните се съгласяват, че потребителят заплаща на кредитора обезщетителна неустойка в размер на 611,64 лева, платима на 12 равни части в размер на 50,97 лева, като общият размер на месечните плащания на всеки съответен падеж по договора е в размер на 154,03 лева.

Ищцата е направила възражение за нищожност на клаузата на §7 от процесния договор, съгласно която е следвало да заплати неустойка за непредставянето на обезпечение, на основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави. Критериите дали е налице нищожност на неустойката поради противоречие с добрите нрави се съдържат в ТР № 1 от 15.06.2010г. по т. д. № 1/2009г. на ОСТК на ВКС, а именно - такава е неустойка, която е уговорена извън присъщите ѝ обезщетителна, обезщетителна и санкционна функции. В тълкувателното решение е посочено, че условията и предпоставките за нищожност на клаузата за неустойка произтичат от нейните функции, както и от принципа за справедливост в гражданските и търговските правоотношения и на предотвратяването на несправедливото облагодетелстване. Законодателят придава правна значимост на нарушението на добрите нрави с оглед на защитата на обществените отношения като цяло, а не само поради индивидуалния интерес

на конкретен правен субект. Договорната клауза за неустойка би могла да е нищожна, като нарушаваща принципа на справедливостта и създаваща условия за неоснователно обогатяване, когато вследствие на заплащането ѝ ще е налице неравностойност на насрещните задължения по договора, или неустойката ще излезе извън обезпечителните или обезщетителните функции, които са ѝ придадени от страните. Съдът намира, че предвидената неустоечна клауза в процесния договор за потребителски кредит излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционни функции, надвишава многократно евентуалните вреди на кредитодателя от неизпълнението, поради което противоречи на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД. Така, както е уговорена конкретната неустойка, е предназначена да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение под формата на договор за поръчителство. Задължението за предоставяне на обезпечение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на договора за потребителски кредит. Непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на заемодателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. Макар и да е уговорена като санкционна, доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката води до скрито оскъпяване на кредита. Неустойката по съществото си е добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл би представлявала сигурна печалба за заемодателя, която печалба би увеличила стойността на договора. Основната цел на така уговорената неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на заемодателя за сметка на заемополучателя, до увеличаване на дължимата за връщане сума, поради което противоречи на добрите нрави и е нищожна на основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД. Клаузата за неустойка е и неравноправна по смисъла на чл.143, т.5 от ЗЗП, тъй като, както вече бе посочено, предвижда заплащането на необосновано висока неустойка. Нещо повече - уговорената в § 7 от договора за потребителски кредит неустойка е нищожна на основание чл.146, ал.1 от ЗЗП, вр. чл. 24 от ЗПК, тъй като не е индивидуално уговорена по смисъла на чл.146, ал.2 от ЗЗП, като според съда безспорно е, че тя е част от стандартно, предварително изготвен формуляр на договор и на практика заемателят е бил лишен от

възможността при сключването му да влияе върху неговото съдържание. С оглед всичко изложено предявения иск с правно основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД, във вр. с чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП следва да бъде уважен.

Както бе посочено, клаузата за неустойка е нищожна, а нищожността е пречка за възникване на задължение по нея, поради което платената от ищцата сума в размер на 272,33 лева по договора за неустойка е предадена при начална липса на основание и подлежи на връщане, съгласно чл.55, ал.1, предл.1 от ЗЗД, поради което и този иск също е основателен и следва да бъде уважен, ведно с претендираната законна лихва от подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане.

По отношение на разносните съдът намира, че не са налице предпоставките за прилагането на чл.78, ал.2 от ГПК. Действително с отговора на исковата молба ответникът е признал иска, но доколкото ищцата не разполага с друг ред за защита на накърнените си права, освен чрез предявяване на настоящия иск за обявяване нищожността на оспорената договорна клауза, разносните по делото следва да бъдат възложени в тежест на ответника. На ищцата се дължат разноси в размер на 100 лева, представляващи платена държавна такса, които следва да ѝ бъдат присъдени изцяло, на основание чл.78, ал.1 от ГПК. По делото е представен договор за правна помощ и съдействие за ищцата, съгласно който ѝ е предоставена безплатна правна помощ от адвокат Д. М. на основание чл.38, ал.1, т.2 от ЗАДв.- оказване на адвокатска защита на материално затруднени лица. Съгласно чл.38 от ЗАДв. адвокатът може да предостави безплатна правна помощ в изрично посочените в разпоредбата хипотези, в които попада и настоящият случай. Съгласно чл.38, ал.2 от ЗАДв. на адвоката се определя възнаграждение в размер не по-малък от предвидения в Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения. На основание чл.7, ал.2, т.2 от Наредба №1/09.07.2004, съдът определя адвокатско възнаграждение за адвокат Д. М. в размер на 480 лева за иска с правно основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД и също в размер на 480 лева за иска по чл.55, ал.1 от ЗЗД, или общо 960 лева, които суми са с включено ДДС и следва да бъдат присъдени в полза на пълномощника на ищцата. Възражението за прекомерност на адвокатското възражение е неоснователно, тъй като същото е определено съобразно предвидения в Наредба №1/09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, минимум. Същото изцяло отговаря като размер и на утвърдената съдебна практика на РС Хасково по идентични дела.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за нищожна клаузата, съдържаща се в § 7 от Договор за потребителски микрокредит от разстояние от *****, сключен Т. М. М., ЕГН *****, с постоянен адрес: ***** и „София Комерс Кредит Груп“ АД, ЕИК 175302519, със седалище и адрес на управление - гр.София, ул."Васил Калчев", бл.58, офис № 6, предвиждаща заплащане на неустойка в размер на 611,64 лева, на основание чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД, във вр. с чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 от ЗЗП.

ОСЪЖДА, на основание чл.55, ал.1, предл.1 от ЗЗД, „София Комерс Кредит Груп“ АД, ЕИК 175302519, със седалище и адрес на управление - гр.София, ул."Васил Калчев", бл.58, офис № 6, да заплати на Т. М. М., ЕГН *****, с постоянен адрес: *****, сумата от 272,33 лева като получена без основание по Договор за потребителски микрокредит от разстояние от *****, ведно със законната лихва върху нея, считано от 31.10.2023г. до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА „София Комерс Кредит Груп“ АД, ЕИК 175302519, със седалище и адрес на управление - гр.София, ул."Васил Калчев", бл.58, офис № 6, да заплати на Т. М. М., ЕГН *****, с постоянен адрес: *****, направените по делото разноси в размер на 100 лева, представляващи платена държавна такса.

ОСЪЖДА „София Комерс Кредит Груп“ АД, ЕИК 175302519, със седалище и адрес на управление - гр.София, ул."Васил Калчев", бл.58, офис № 6, да заплати на адв. Д. В. М., с адрес на кантората - *****, сумата от 960 лева, представляваща дължимо адвокатско възнаграждение по делото.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Хасково в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Хасково: /п/ не се чете

Вярно с оригинала!

Секретар: К. Х.